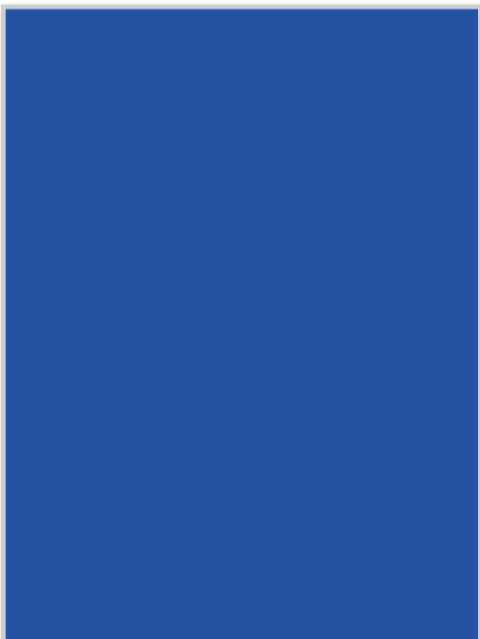

2016

Czechowice-Dziedzice
Miasto z zapatem

2016

Czechowice-Dziedzice
Miasto z zapalaniem

Czechowice-Dziedzice

Czechowice-Dziedzice – nasza „mała ojczyzna” – to miasto znajdujące się obecnie w granicach województwa śląskiego, w powiecie bielskim, leżące w historycznych granicach Śląska Cieszyńskiego, geograficznie zaś w mezoregionie Kotliny Oświęcimskiej – Dolinie Górnej Wisły. Nazwa Czechowice-Dziedzice powstała z połączenia terminów określających dwie wsie, których obszary wchodziły obecnie w skład miasta.

Historia Czechowic sięga prawdopodobnie przełomu XIII i XIV wieku. Jako dawna wieś rycerska były zapewne dziedzictwem potomków Czecha (tj. Czesława). Dziedzice pojawiają się w dokumencie z 1465 roku, jednak są przesłanki, że istniały już w XIII wieku. Była to osada wolnych chłopów podległych książętom cieszyńskim – stąd jedna z teorii wywodząca nazwę wsi od dziedziców – jako dziedziczących grunta książęce.

Prawa miejskie i nazwę Czechowice otrzymało miasto w 1950 roku, od 1958 roku natomiast – Czechowice-Dziedzice. W skład gminy poza miastem wchodzi dziś trzy sołectwa: Bronów, Zabrzeg oraz Ligota.

Pierwsza wzmianka o Bronowie pochodzi z XVI wieku, nazwa zaś wywodzona jest m.in. od imienia Bruno (pierwotnie Brunów). Najbardziej rozpowszechniona teoria o pochodzeniu określenia Zabrzeg sugeruje zajmowanie terenów położonych „za rzeką”, a po raz pierwszy nazwa miejscowości pojawia się w dokumencie pochodzącym z 1518 roku. Ligota wskazuje na osadę założoną na surowym korzeniu, której mieszkańcy byli zwolnieni przez pewien czas z danin, co stanowiło rodzaj ulgi na zagospodarowanie. Jej początki sięgają XV wieku – pierwszą wzmiankę datujemy na 1452 rok.

Mieszkańców gminy łączy nie tylko urokliwy obszar czy wspólna przeszłość, ale także bogata kultura regionalna – tradycje przekazywane z pokolenia na pokolenie. Ich istotną część stanowią zwyczaje związane z obrzędowością doroczną.

Uroczystości, święta, zabiegi wykonywane w określonych momentach cyklu związanego z pracą na roli, hodowlą zwierząt, a także zmieniającą się wraz z porami roku codziennością są – jak opowieści – sposobem przekazywania informacji. Angażując wszystkie zmysły, wciągają widza i umożliwiają odczucie więzi z innymi uczestnikami. Tym sposobem tradycja przekazuje z pokolenia na pokolenie zdobytą wiedzę o świecie, społeczności, człowieku. Jest to istotna forma transmisji najcenniejszych treści. Będą nimi zarówno dbałość o nienagane zachowanie się podczas Wigilii (wszak – „Jak w Wigilię, tak przez cały rok”), pamięć o bezpieczeństwie i ochronie upostaciowana w gałązce zerwanej z ołtarza podczas obchodów Bożego Ciała, zaklinanie sił przyrody realizowane poprzez odpowiednie rozmieszczenie krzyżyków wykonanych z poświęconej palmy wielkanocnej czy zapewnienie zdrowia i powodzenia dzięki stosowaniu się do zwyczajów związanych ze śmigusem-dyngusem.

Wszystkie te zachowania znane są i praktykowane przez mieszkańców gminy Czechowice-Dziedzice. Każda też karta tego kalendarza zarówno w warstwie wizualnej, jak i tekstowej przypomni o ważnych elementach lokalnego dziedzictwa.

dr Agnieszka Przybyła-Dumin

Józef Szypuła

to artysta, który pokochał drewno. W tym uczuciu jest chyba wzajemność, bo drewno poddaje mu się, posłuszne jego wyobraźni. Lipowe kłocę, przyjazne ręką rzeźbiarza, pozwalają ubrać w kształt każdą opowieść i obraz, jaki zrodzi się z jego marzenia, jaki podpowie wspomnienie.

Artysta lata dzieciństwa spędził w Zabrzegu, z rodzinnej wsi wyniósł obraz pięknej krainy, której mieszkańcy kultywowali wiele zwyczajów odziedziczonych po przodkach. Czas dzieciństwa Józefa był jednak specyficzny, świat wokół się zmieniał, budowano zaporę w Goczałkowicach, wody nowego jeziora zabrały część gruntów Zabrzega. W ówczesnej społeczności wsi, otwartej na świat, żywa była jednak pamięć o bogatych tradycjach i aktywności kulturalnej. Po latach znalazło to swoje odbicie w twórczości Józefa Szypuły. Obrazy dawnego życia, wspomnienia własnego chłopięcego kolędowania, uczestnictwa w różnych świętach i obrzędach – wyobraźnia artysty przetwarza w sceny utrwalone w ulubionym tworzywie, w drewnie. Pięknie polichromowane rzeźby pokazują tamten świat w jego barwniejszej wersji, trochę idealizowanej – ale takie jest prawo artysty. Jest to zresztą spójne z jego charakterem, bo Józef Szypuła patrzy na świat pogodnym, jasnym okiem, starając się dostrzec w nim jak najwięcej piękna. Swoją rzeźbioną zapis dawnego życia tworzy już od 30 lat. Po raz pierwszy pokazał swoje prace w 1986 roku w Bielsku-Białej na wystawie Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury. Sztuki snycerskiej uczył się sam, z wykształcenia jest bowiem technikiem mechanikiem i 38 lat pracował w Walcowni Metali „Dziedzice”.

Józef Szypuła, urodzony w Zabrzegu w 1948 roku, od 1969 roku mieszka w Czechowicach-Dziedzicach, w podmiejskiej dzielnicy, w domu otoczonym pięknym ogrodem. Jego żona Rozalia maluje na szkle. Artystyczne małżeństwo w 2005 roku zostało uhonorowane wspólnie Nagrodą im. Oskara Kolberga. Józef Szypuła jest także laureatem innych prestiżowych nagród, posiada cenione odznaczenia, m.in. odznakę Zasłużony dla Kultury Polskiej (2009) i Brązowy Medal Zasłużony dla Kultury Gloria Artis (2014). W 2009 roku był stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wykonał wówczas cykl rzeźb przedstawiających obrzędy doroczne charakterystyczne dla Śląska Cieszyńskiego. Fotografie tych dzieł znalazły się na stronach kalendarza.

dr Maria Lipok-Bierwiazzonek

NOWY ROK Mieczysława Mieszka	1	pt fr
Izydora Makarego	2	so sa
Danuty Genowefy	3	n su
Anieli Eugeniusza	4	pn mo
Edwarda Szymona	5	wt tue
TRZECH KRÓLI Kacpra, Melchiora Baltazara	6	śr wed
Juliana Lucjana	7	cz th
Seweryna Teofila	8	pt fr
Weroniki Juliana	9	so sa
Jana Wilhelma	10	n su
Matyldy Honoraty	11	pn mo
Benedykta Arkadiusza	12	wt tue
Weroniki Bogumily	13	śr wed
Feliksa Hilarego	14	cz th
Pawła Izydora	15	pt fr
Marcelego Włodzimierza	16	so sa
Antoniego Rościśława	17	n su
Piotra Małgorzaty	18	pn mo
Henryka Mariusza	19	wt tue
Fabiana Sebastiana	20	śr wed
DZIEŃ BABCI Agnieszki Jarosława	21	cz th
DZIEŃ DZIADKA Wincentego Anastazego	22	pt fr
Ildefonsa Rajmunda	23	so sa
Felcji Tymoteusza	24	n su
Pawła Miłosza	25	pn mo
Seweryna Pauliny	26	wt tue
Jana Przybysława	27	śr wed
Walerego Radomira	28	cz th
Zdzisława Franciszka	29	pt fr
Macieja Martyny	30	so sa
Jana Marceliny	31	n su

Od paru lat szóstego stycznia w Zabrzegu przechodzi Orszak Trzech Króli, kończący się wspólnym śpiewaniem kolęd i inscenizacją złożenia darów, jakie Trzej Królowie przynieśli Dzieciątku.

Idą kolędnicy. „Na kiju gwiazda, hej, panie gazda!” – śpiewają. Ci z rzeźby Józefa Szypuły – gromadka liczna, kolorowa, rozśpiewana – to połączenie grup pastuszków i herodów: pastuszek z szopką, drugi z obracającą się gwiazdą, Herod w towarzystwie anioła i diabła, muzykanci. I jeszcze pastuszek z dzwonkiem. Tacy kolędnicy chodzili kiedyś w Zabrzegu czy Bronowie od drugiego dnia świąt aż po Trzech Króli, kiedy to pastuszkowie zamieniali się w monarchów z papierową koroną na głowie, oklejoną „złotkiem” lub „sreberkiem”. W kolędowaniu, poza przypomnieniem historii Narodzenia Pańskiego, ważne było złożenie powinszowań. Wątpliwa byłaby pomyślność w całym nowym roku, gdyby nie wyśpiewane przez kolędników życzenia: „Żeby wam się darzyło przez cały rok! Żeby wam każda kurka trzy razy do roku kurczątko obwiodła! Żeby wam każda krówka co dzień zber mleka dawała!”. Musiało się darzyć po takich życzeniach...

Matka Boska Gromniczna to patronka drugiego dnia lutego. W tradycji ludowej ten dzień kończył okres Bożego Narodzenia, najpóźniej wtedy właśnie rozbierano choinki (z ich czubków robiono rogaliki przydatne gospodyniom w kuchni), po raz ostatni śpiewano kolędy. Ludowa nazwa święta związana jest ze zwyczajem poświęcania w kościołach gromnic. Te świece w życiu społeczności wiejskich spełniały ważną funkcję: zapalone w czasie burz miały chronić przed piorunami, czyli gromami. Gromnice wkładano do ręki konającego – ich światło miało przeprowadzać dusze do wieczności. Nic dziwnego, że dzień Matki Boskiej Gromnicznej był w rocznym kalendarzu ludowym ważnym momentem i wiązano z nim różne legendy. Kościół katolicki nazywa go świętem Oczyszczenia Najświętszej Maryi Panny, a w sztuce znane są przedstawienia Maryi stojącej ze świecą w przedsionku świątyni.

Gromnice zapalano niegdyś od ognia skrzesanego krzesiwem. W połowie XIX wieku wynaleziono jednak zapalki. Na wsi długo traktowano je jako rzecz cenną, dla oszczędności dzielono na pół. Z fabryki zapalek słyną Czechowice-Dziedzice – działa tutaj od 1921 roku. Pudełeczka zapalek z różnymi etykietami zbierane są przez filumenistów, niektórzy mają imponujące kolekcje.

pn mo	wt tue	śr wed	cz th	pt fr	so sa	n su
Brygidy Ignacego 1	MATKI BOSKIEJ GROMNICZNEJ Marii, Mirosława 2	Błażeja Hipolita 3	TĘSTY CZWARTEK Andrzeja, Weroniki 4	Agaty Adelajdy 5	Doroty Tytusa 6	Ryszarda Romualda 7
Jana Piotra 8	OSTATKI Cyryla, Apolonii 9	POPIELEK Jacka Scholastyki 10	Łazarza Marii 11	Eulalii Modesta 12	Grzegorza Katarzyny 13	WALENTYNKI Walentego Metodego 14
Faustyna Józefa 15	Danuty Juliany 16	Donata Łukasza 17	Symeona Konstancji 18	Konrada Arnolda 19	Leona Ludomiła 20	Eleonory Feliksa 21
Marty Małgorzaty 22	Romany Damiana 23	Macieja Bogusza 24	Wiktora Cezarego 25	Mirosława Aleksandra 26	Gabriela Anastazji 27	Teofila Makarego 28
Rufina Hilarego 29	1	2	3	4	5	6

Antoniny Radosława	1	wt tue
Heleny Pawła	2	śr wed
Tycjana Kunegundy	3	cz th
Kazimierza Łucji	4	pt fr
Fryderyka Wacława	5	so sa
Róży Wiktora	6	n su
Pawła Tomasza	7	pn mo
DZIEŃ KOBIET Beaty, Jana	8	wt tue
Katarzyny Franciszki	9	śr wed
Cypriana Marcelego	10	cz th
Konstantego Benedykta	11	pt fr
Bernarda Grzegorza	12	so sa
Bożeny Krystyny	13	n su
Leona Matyldy	14	pn mo
Ludwiki Klemensa	15	wt tue
Izabeli Hilarego	16	śr wed
Zbigniewa Partyka	17	cz th
Cyryla Edwarda	18	pt fr
Józefa Bogdana	19	so sa
NIEDZIELA PALMOWA Eufemii, Klaudii	20	n su
Benedykta Lubomira	21	pn mo
Bogusława Katarzyny	22	wt tue
Feliksa Pelagii	23	śr wed
WIELKI CZWARTEK Marka, Gabriela	24	cz th
WIELKI PIĄTEK Marii Wierczysława	25	pt fr
WIELKA SOBOTA Teodora Emanuela	26	so sa
WIELKANOC Lidii, Ernesta	27	n su
PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY Anieli, Sykstusa	28	pn mo
Wiktora Eustachego	29	wt tue
Amelii Jana	30	śr wed
Balbiny Gwidona	31	cz th

W marcu odchodzi zima, przychodzi wiosna, to pora roku bardzo ważna dla dawnych społeczności rolniczych. Odradzało się życie, odnawiała się wegetacja. Rozpoczynano prace w polu i trzeba było zadbać o ich pomyślność oraz przyszłe plony. Toteż w obrzędach i zwyczajach pierwszych dni i tygodni wiosny wiele jest symboli odradzającego się życia. Takie jest znaczenie gałązek, z których splata się palmy wielkanocne – gałązek kwitnących lub zieleniących się. Palmy wykonywane według tradycyjnych lokalnych wzorów miały kształt bukietu o grubym trzonku oplecionym przez czerwonawe, przecięte na pół gałązki sipy. Użyte w tradycyjnych palmach rośliny miały swoją symbolikę. Kocianki, czyli bazie, to symbol nowego życia, leszczyzna, zwana lyską – zdrowia, czerwona siba (śliba), tzw. czerwona wierzba, przypomina krew Chrystusa, a kłujący jałowiec – koronę cierniową. Symbole religijne przenikają się z prądkową symboliką przedchrześcijańską. Poświęcone palmy przechowywane w domu miały chronić dobytek. Z opalonych w wielkosobotnim ogniu ich końcówek wykonywano krzyżyki zatykane w rogach pól i ogrodów. Poświęcone gałązki palm wspomagały zatem ludzi.

Przy kościele w Zabrzegu, od kilku lat, odbywa się w Niedzielę Palmową konkurs na najpiękniejsze palmy wielkanocne. Te konkursowe różnią się od tradycyjnych wielkością i ozdobami. To nowy zwyczaj, zapożyczony z innych terenów w Małopolsce.

PRIMA APRILIS Zbigniewa Grażyny	1	pt fr
Franciszka Władysława	2	so sa
ŚWIĘTO BOŻEGO MIŁOSIĘRDZIA Ryszarda, Pankracego	3	n su
Wacława Izydora	4	pn mo
Ireny Wincentego	5	wt tue
Celestyna Wilhelma	6	śr wed
Donata Rufina	7	cz th
Dionizego Januarego	8	pt fr
Marii Marcelego	9	so sa
Michała Makarego	10	n su
Leona Filipa	11	pn mo
Juliusza Wiktor	12	wt tue
Przemysława Hermenegildy	13	śr wed
Justyny Waleriana	14	cz th
Anastazji Bazylego	15	pt fr
Julii Benedykta	16	so sa
Roberta Patrycego	17	n su
Bogusławy Bogumiły	18	pn mo
Adolfa Tymona	19	wt tue
Czesława Agnieszki	20	śr wed
Feliksa Anzelma	21	cz th
Leona Łukasza	22	pt fr
Jerzego Wojciecha	23	so sa
Grzegorza Aleksandra	24	n su
Marka Jarosława	25	pn mo
Marii Marcelego	26	wt tue
Zyty Teofila	27	śr wed
Pawła Walerii	28	cz th
Piotra Pawła	29	pt fr
Mariana Katarzyny	30	so sa

Zasiedlone bocianie gniazdo w pobliżu domu powszechnie uważane jest za dobry znak. Od wieków ludzie wiosną wypatrują powracających ptaków. Najpierw, zazwyczaj w marcu, przylatują samce, zajmują gniazdo i poprawiają je, porządkują. Potem przylatują samice. W kwietniu ludzie cieszą się z widoku bocianich par w ich gniazdach i sami, wzorując się jakby na tych dużych ptakach, z animuszem odnawiają swoje mieszkania, domy i obejścia. Ich przyloty od wieków miały w naszej kulturze moc wróżebną, łączono je z prokreacją. Bociany były symbolem początku nowego cyklu wegetacyjnego i odrodzenia sił vitalnych, nic dziwnego, że miały także być pomocne w sprowadzaniu na świat potomstwa... Wiązano z nimi wróżby matrymonialne. Jeśli para tych ptaków usiadła na dachu domostwa – była to zapowiedź wesela. Co ważne, bociany są monogamiczne, mogą być zatem uważane za symbol dobrych małżeństw.

Połowa terenów gminy Czechowice-Dziedzice jest chroniona w ramach Obszaru Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły”. Ochroną objęta jest ostoja ptasia, rozlokowana wokół licznych stawów i Jeziora Goczałkowickiego. Bytuje tu wiele rzadkich gatunków ptaków.

Długie majowe dni, jasne wieczory, uroda świata spowitego młodą zielenią – to wszystko zachęca do wycieczek, spacerów. Maj sprzyjał też zawsze wyrażaniu uczuć. W latach międzywojennych i jeszcze w latach pięćdziesiątych dwudziestego wieku wiejscy kawalerowie stawiali wybranym pannom przed domem moiczki osadzone na wysokim drągu, ozdobione wstążeczkami z bibuły. Montowane w nocy z 30 kwietnia na 1 maja moiczki były wyznaniem miłości i deklaracją poważnych zamiarów wobec panny. Dziewczętom nielubianym stawiano tej nocy przed domem szkaradnego dziada. Czyniono także inne psikusy, np. wynoszono furki w pole. W Zabrzegu, gdzie jest kościół pw. św. Józefa, był także zwyczaj pierwszomajowego wygrywania – chodzenia z orkiestrą po obejściach wybranych osób, które musiały się zrewanżować muzykantom poczęstunkiem. W czasach, gdy organizowane były pochody pierwszomajowe – popołudnia przeznaczano na festyny z muzyką i tańcami. Maj był więc kiedyś miesiącem muzyki i... zalotów. Tylko weselom nie sprzyjał, bo na przednówku, gdy w komorach pusto, nie urzędowało się biesiad.

Muzyczne imprezy plenerowe, organizowane współcześnie w gminie, nawiązują do tamtych tradycji. Sezon otwiera Majówka Zabrzeńska.

pn mo	wt tue	śr wed	cz th	pt fr	so sa	n su
25	26	27	28	29	30	1
ŚWIĘTO FLAGI Anatola Zygmunta	ŚWIĘTO KONSTYTUCJI 3 MAJA, NMP KRÓLOWEJ POLSKI Marii, Aleksandra	Moniki Floriana	Ireny Waldemara	Jana Judyty	Ludmiły Gizeli	MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ SOLIDARNOŚCI LUDZI PRACY Józefa, Filipa
Bożydara Grzegorza	Izydora Antoniny	Franciszka Jakuba	Dominika Pankracego	Roberta Serwacego	Bonifacego Dobiesława	WNIEBOWSTĄPIENIE Stanisława Dezyderii
Andrzeja Wierczyśława	Weroniki Sławomira	Feliksa Aleksandry	Piotra Mikołaja	Bernarda Bazylego	Wiktora Tymoteusza	ZESŁANIE DUCHA ŚWIĘTEGO Zofii, Jana
Iwony Dezyderego	Joanny Zuzanny	Urbana Grzegorza	BOŻE CIAŁO, DZIEŃ MATKI Filipa, Pauliny	Jana Juliusza	Augustyna Jaromira	Julii Heleny
Feliksa Ferdynanda	Anieli Petroneli	1	2	3	4	Teodozji Magdaleny
						29
						5

DZIEŃ DZIECKA	1	śr wed
Jakuba Konrada		
Erazma Marianny	2	cz th
Leszka Kłotyldy	3	pt fr
Karola Franciszka	4	so sa
Walerii Bonifacego	5	n su
Pauliny Laury	6	pn mo
Roberta Wiesława	7	wt tue
Maksyma Medarda	8	śr wed
Pelagii Felicjana	9	cz th
Bogumiła Małgorzaty	10	pt fr
Barnaby Feliksa	11	so sa
Jana Onufrego	12	n su
Lucjana Antoniego	13	pn mo
Walerego Bazylego	14	wt tue
Wita Jolanty	15	śr wed
Aliny Justyny	16	cz th
Laury Adolfa	17	pt fr
Marka Elżbiety	18	so sa
Gerwazego Protazego	19	n su
Bogny Florentyny	20	pn mo
Alicji Alojzego	21	wt tue
Pauliny Flawiusza	22	śr wed
DZIEŃ OJCA	23	cz th
Wandy Zenona		
Jana Danuty	24	pt fr
Łucji Wilhelma	25	so sa
Jana Pawła	26	n su
Marii Władysława	27	pn mo
Leona Ireneusza	28	wt tue
Piotra Pawła	29	śr wed
Emilii Lucyny	30	cz th

Większość naszych tradycji, obrzędów, zwyczajów jest spuścizną po rolniczych przodkach, którzy żyli zgodnie z rytmem przyrody. W cyklu rocznym ważne były momenty astronomicznych przesileń. Takim jest letnia kulminacja Słońca, przypadająca tuż przed dniem św. Jana. W czasach przedchrześcijańskich ten szczególny czas związany był z kultem solarnym (czyli poświęconym słońcu), w którym istotną rolę odgrywał ogień. W polskiej tradycji ludowej w wieczór świętojański rozpalano ogniska zwane sobótkami. Ich płomień niosły głębokie znaczenie symboliczne: miały oczyszczać od złych mocy przestrzeń pól, co było przygotowaniem do letnich intensywnych prac polowych. Dlatego nie tylko je rozpalano, ale także biegano wokół nich z zapalonymi mietłami. Co ciekawe, w naszej tradycji palenie ognisk sobótkowych ma dwie daty, bo wplecione zostało także w obchody Zielonych Świątek, czyli święta Zesłania Ducha Świętego – ten wszak objawił się w postaci ognistych języków. Podwójny termin sobótek charakterystyczny jest dla różnych regionów Polski jako efekt christianizacji dawnego pogańskiego obrzędu Kupaty.

Rozpalanie sobótek było kiedyś zwyczajem bardzo popularnym w dzielnicach Czechowic-Dziedzic. Współcześnie wierni są mu jeszcze mieszkańcy Ligoty w przysiółku Burzej.

Mówiło się kiedyś, że św. Jan Chrzciel „chrzci” wodę, toteż dopiero po 24 czerwca można było zażywać kąpiele w stawach, rzekach i potokach. Lipcowe kąpiele Święty sankcjonował zatem w pełni (byle w bezpiecznych miejscach). Czechowickie rzeki i stawy przyciągają dziś jednak nie tyle pływaków, ile wędkarzy. Gmina bogata jest w wody. Płynie tu pięć rzek: Wisła, Biała, Wapienica, Jasienica, Iłownica, liczne są stawy hodowlane, a od północnego zachodu rozpościera się Jezioro Goczałkowskie. Cały ten obszar to część Żabięgo Kraju, o którym pięknie pisał Gustaw Morcinek. Bohaterami jego baśni są między innymi utopce, wodne stwory, które wodziły na manowce złych ludzi, a pomagały dobrym biedakom. A czy któryś z wędkarzy przesiadujących nad brzegami czechowickich wód widział kiedyś utopca? Kto to wie...

Woda pokrywa około siedem procent obszaru gminy. Wartością przyrodniczą jest zachowanie biokorytarzy w postaci zalesionych terenów połączonych ciekami wodnymi.

pn mo	wt tue	śr wed	cz th	pt fr	so sa	n su
27	28	29	30	Haliny Mariana 1	Marii Urbana 2	Jacka Anatola 3
Teodora Innocentego 4	Karoliny Antoniego 5	Łucji Dominika 6	Cyryla Metodego 7	Elżbiety Prokopa 8	Zenona Weroniki 9	Filipa Amelii 10
Olgi Pelagii 11	Jana Gwalberta 12	Ernesta Małgorzaty 13	Marceliny Bonawentury 14	Henryka Włodzimierza 15	Marii Benedykta 16	Bogdana Aleksego 17
Kamila Szymona 18	Wincentego Wodzisława 19	Czesława Hieronima 20	Daniela Andrzeja 21	Magdaleny Boleśława 22	Bogny Apolinarego 23	Kingi Krystyny 24
Jakuba Krzysztofa 25	Anny Mirosławy 26	Julii Natalii 27	Wiktora Innocentego 28	Marty Olafa 29	Julity Ludmiły 30	Ignacego Heleny 31

Piotra Justyny	1	pn mo
Gustawa Alfonsa	2	wt tue
Lidii Augusta	3	śr wed
Dominika Protazego	4	cz th
Marii Stanisławy	5	pt fr
Sławy Jakuba	6	so sa
Doroty Kajetana	7	n su
Emila Cyryla	8	pn mo
Romana Romualda	9	wt tue
Borysa Wawrzyńca	10	śr wed
Zuzanny Filomeny	11	cz th
Klary Hilarego	12	pt fr
Hipolita Diany	13	so sa
Alfreda Euzebiusza	14	n su
WNIEBOWZİCIE NMP Marii, Napoleona	15	pn mo
Rocha Joachima	16	wt tue
Jacka Mirona	17	śr wed
Heleny Bronisławy	18	cz th
Bolsława Juliana	19	pt fr
Bernarda Sobiesława	20	so sa
Joanny Franciszki	21	n su
Cezarego Tymoteusza	22	pn mo
Filipa Apolinarego	23	wt tue
Jerzego Bartłomieja	24	śr wed
Ludwika Luizy	25	cz th
Marii Zefiryny	26	pt fr
Józefa Moniki	27	so sa
Augustyna Patrycji	28	n su
Sabiny Jana	29	pn mo
Rózy Szczęsnego	30	wt tue
Bogdana Rajmunda	31	śr wed

Na terenie gminy znaleźć można wiele ciekawych gatunków roślin. Na pograniczu Czechowic-Dziedzic i Chybia rozciąga się jedyny na terenie województwa śląskiego rezerwat torfowiskowy Rotuz. To ostoja zagrożonego w Polsce gatunku – turzycy bagiennej. Występują tu także rosiczka okrągłolistna, żurawina błotna i rzadkie mszaki.

Pełnia lata. Na miedzach i skrawkach nieużytków, pod lasem, kwitną i pachną zioła: mięta, rumianek, wrotycz. Przypadające 15 sierpnia święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny nosi ludową nazwę Matki Boskiej Zielnej. W tym dniu zgodnie z dawnym zwyczajem w kościołach katolickich święci się bukiety złożone z ziół, kwiatów, zbóż, kiedyś wplatano do nich także jabłko na patyku czy marchewkę. Poświęcone zioła i kwiaty miały chronić od gradu i piorunów. Zawieszano je na strychu lub w mieszkaniu przy obrazie Matki Boskiej. Niegdyś ususzonych ziół z tych bukietów używano w ludowym leczeniu.

Bronisława Idziego	1	cz th
Stefana Juliana	2	pt fr
Izabeli Szymona	3	so sa
Rozalii Róży	4	n su
Doroty Wawrzyńca	5	pn mo
Beaty Eugeniusza	6	wt tue
Reginy Melchiora	7	śr wed
Marii Adrianny	8	cz th
Piotra Mikołaja	9	pt fr
Bernarda Sobiesława	10	so sa
Jacka Piotra	11	n su
Marii Gwidona	12	pn mo
Filipa Eugenii	13	wt tue
Cypriana Bernarda	14	śr wed
Albina Nikodema	15	cz th
Edyty Kornela	16	pt fr
Justyna Franciszki	17	so sa
Ireny Józefa	18	n su
Januarego Konstancji	19	pn mo
Filipiny Eustachego	20	wt tue
Hipolita Mateusza	21	śr wed
Tomasza Maurycego	22	cz th
Tekli Bogusława	23	pt fr
Gerarda Teodora	24	so sa
Aurelii Ładysława	25	n su
Justyny Cypriana	26	pn mo
Kosmy Damiana	27	wt tue
Marka Wacława	28	śr wed
Michała Michaliny	29	cz th
DZIEŃ CHŁOPAKA Zofii Hieronima	30	pt fr

„Płon niesiemy, płon, w gospodarza dom” – śpiewali po zakończonych żniwach żęncy, zanosząc gospodarzowi, dla którego pracowali, wieniec spleciony z ostatnich zebranych z pola kłosów zboża. Tak było kiedyś w dużych gospodarstwach chłopskich, zatrudniających siłę najemną, oraz we dworach. Gospodarze odwiedzali się pracowitym żeńcom poczęstunkiem i zamawianą muzyką. Po II wojnie światowej dożynki przekształciły się w uroczystości gminne, połączone zazwyczaj z wystawami plonów. Od ćwierćwiecza ważnym elementem gminnych obchodów rolniczego święta są uroczyste msze dożynkowe. To wszystko związane jest z potrzebą symbolicznego zamknięcia cyklu robót polowych, związanego ze zbiorem zbóż. Ale we wrześniu trwają jeszcze zbiory roślin okopowych, w tym ziemniaków, kiedyś dominujących w lokalnym jadłospisie, obok chleba. Starsi chętnie wspominają sceny z własnego dzieciństwa: chwile spędzone na pustych już kartofliskach przy ogniskach, w których żarze piekły się ziemniaki.

Połowę obszaru gminy Czechowice-Dziedzice stanowią tereny wiejskie. To przede wszystkim gospodarstwa w sołectwach Bronów, Ligota i Zabrzeg. W dzielnicach tych z pietyzmem kultuwuje się tradycje dożynkowe.

Danuty Remigiusza	1	so sa
Teofila Dionizego	2	n su
Gerarda Teresy	3	pn mo
Rozalii Franciszka	4	wt tue
Apolinarego Placyda	5	śr wed
Artura Brunona	6	cz th
Marii Marka	7	pt fr
Pelagii Brygidy	8	so sa
Ludwika Dionizego	9	n su
Pauliny Franciszka	10	pn mo
Emila Aldony	11	wt tue
Eustachego Maksymiliana	12	śr wed
Edwarda Teofila	13	cz th
Bernarda Fortunaty	14	pt fr
Teresy Jadwigi	15	so sa
Gawła Ambrożego	16	n su
Wiktora Małgorzaty	17	pn mo
Łukasza Juliana	18	wt tue
Piotra Ziemowita	19	śr wed
Ireny Kleopatry	20	cz th
Urszuli Hilarego	21	pt fr
Filipa Kordulii	22	so sa
Teodora Seweryna	23	n su
Rafała Marcina	24	pn mo
Kryspina Ingi	25	wt tue
Lucjana Ewarysta	26	śr wed
Sabiny Iwony	27	cz th
Szymona Tadeusza	28	pt fr
Euzebiei Narcyza	29	so sa
Zenobii Przemysława	30	n su
Urbana Augusta	31	pn mo

W latach 2010–2011 gmina Czechowice-Dziedzice zrealizowała unijny projekt pod nazwą „Taroki – gra o tożsamość”. Cykl turniejów karcianych, finansowany ze środków Euroregionu Beskidy. W ramach projektu zostały między innymi zaprojektowane i wykonane unikatowe karty do taroków. Do ich ilustracji wykorzystano malarstwo Rozalii Szypuły i rzeźby Józefa Szypuły. Autorem projektu kart jest Mirosław Baca.

Jesień przynosi długie wieczory. To dobry czas na towarzyskie spotkania, między innymi przy kartach. Nie byle jakich! Dawna wieś Zabrzeg, dziś sołectwo Czechowic-Dziedzic, słynie z karcianej gry o nazwie „taroki”. Gra pochodzi z Włoch (włoska nazwa to „tarocchi”), znana była w Wiedniu, także w dworze cesarskim. W taroki grali z upodobaniem Mozart, Johann Strauss (syn) i cesarz Franciszek Józef. Grali żołnierze w austriackich okopach I wojny światowej, a jej weterani przywieźli je do domów w okolicy Czechowic-Dziedzic. Zapalonymi taroczkarzami byli zwłaszcza mieszkańcy Zabrzega, ale także Ligoty, również nieodległych Kóz. Miłośnicy taroków uznali Zabrzeg za polską stolicę tej gry. Tu właśnie od 1998 roku organizowane są Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Tarokach, przyjeżdżają na nie także zawodnicy z Czech.

Listopad to miesiąc, kiedy zamiera świat przyrody, kończy się wegetacja. Z pól uprzątnięto już wszystkie plony. Nie przez przypadek w listopadzie obchodzi się Dzień Zaduszny. Zamierająca przyroda przypomina ludziom o zaświatach, o duszach zmarłych. Kiedyś wierzono, że właśnie w takim czasie można nawiązać kontakt ze światem pozaziemskim, co pomoże w poznaniu przyszłości. To dlatego w listopadzie jest kilka dni związanych z wróżeniem. Dwa dni sprzyjały wróżbom matrymonialnym: w wigilię św. Katarzyny (czyli w wieczór przed 25 listopada) wróżyli sobie kawalerowie, a w wigilię św. Andrzeja (wieczór przed 30 listopada) panny. Jedni i drudzy chcieli poznać, jakiego współmałżonka przyniesie im los. Sposobów wróżenia było wiele, w tym lanie roztopionego wosku na wodę i wnioskowanie z kształtu cienia zastygłej woskowej formy.

Panny uwiecznione przez Józefa Szypułę w scenie andrzejkowej ubrały się w piękne stroje cieszyńskie, w suknie z haftowanymi żywotkami, bo chyba liczą na tańce z kawalerami podglądającymi je zza drzwi. Te stroje przypominają, że Czechowice-Dziedzice są częścią Śląska Cieszyńskiego.

pn mo	wt tue	śr wed	cz th	pt fr	so sa	n su
31	WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH Seweryna, Wiktoryny 1	DZIEŃ ZADUSZNY Bohdana Bożydara 2	Sylwii Huberta 3	Karola Olgerda 4	Sławomira Elżbiety 5	Feliksa Leonarda 6
Antoniego Ernesta 7	Sewera Gotfryda 8	Ursyna Teodora 9	Andrzeja Ludomira 10	ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI Bartłomieja, Marcina 11	Renaty Witolda 12	Stanisława Mikołaja 13
Serafina Rogera 14	Alberta Leopolda 15	Gertrudy Edmunda 16	Grzegorza Salomei 17	Anieli Romana 18	Elżbiety Seweryna 19	Feliksa Anatola 20
Janusza Konrada 21	Marka Cecylii 22	Klemensa Amelii 23	Jana Flory 24	Erazma Katarzyny 25	Konrada Sylwestra 26	Waleriana Maksymiliana 27
Grzegorza Zdzisława 28	Błażeja Saturnina 29	ANDRZEJKI Andrzeja Konstantego 30	1	2	3	4

Krótkie dni, długie noce, dotkliwy chłód, czasem mróz, zamarły świat przyrody – tak charakteryzowany miesiąc trudno byłoby polubić, gdyby nie to, że przynosi on radosne święta. Boże Narodzenie obchodzone jest tuż po zimowym przesileniu. Ten przełom astronomiczny świętowano już w czasach przedchrześcijańskich, co dowodzi, jak uniwersalną potrzebą jest uroczysta obudowa takiej znamiennej daty w rocznym kalendarzu. Zanim jednak po czterech niedzielach Adwentu nastaną święta – radość przynoszą inne grudniowe daty: obchody górniczego święta w Barbórkę i dzień świętego Mikołaja. Starsi mieszkańcy gminy pamiętają, że przed laty 6 grudnia odwiedzały domy grupy mikołajowe, złożone z kilku, a czasem nawet kilkunastu przebranych osób, a każda z nich miała swoją rolę: Mikołaj przepytывał dzieci ze znajomości katechizmu i nagradzał cukierkami, diabeł brudził sadzą, Żyd handlował, kucharka zaglądała do garnków itd. Takich mikołajów już nie ma. Natomiast święta Bożego Narodzenia, mimo zmieniającego się wokół świata, zachowały wiele z dawnej tradycji: powagę wigilijnej wieczerzy, dzielenie się opłatkiem, charakterystyczny wigilijny jadłospis, w tym nieodzowną fasolę z pieczkami czy słodkie makówki. A dzieci niezmiennie czekają na prezenty pozostawiane pod choinką przez Aniołka lub Dzieciątko.

W grudniu odbywa się Gminny Konkurs na Rodzinną Szopkę Bożonarodzeniową. Dla wielu autorów szopek wzorem do naśladowania są zapewne dzieła Józefa Szypuły.

pn mo	wt tue	śr wed	cz th	pt fr	so sa	n su
28	29	30	Natalii Eligiusza 1	Pauliny Balbiny 2	Franciszka Ksawerego 3	BARBÓRKA Barbary Piotra 4
Kryspina Saby 5	MIKOŁAJKI Mikołaja Emiliana 6	Marcina Ambrożego 7	Marii Wirgiliusza 8	Wiesławy Leokadii 9	Julii Daniela 10	Damazego Waldemara 11
Adelajdy Aleksandra 12	Łucji Otylii 13	Alfreda Izydora 14	Celiny Waleriana 15	Euzebiusza Zdzisławy 16	Olimpii Łazarza 17	Gracjana Bogustawa 18
Urbana Dariusza 19	Bogumiła Dominika 20	Tomasza Tomisława 21	Zenona Honoraty 22	Wiktorii Sławomiry 23	WIGILIA Adama, Ewy 24	BOŻE NARODZENIE Eugenii, Anastazji 25
ŚW. SZCZEPANA Dionizego, Szczepana 26	Kosmy Damiana 27	Cezarego Teofila 28	Dawida Tomasza 29	Eugeniusza Sabiny 30	SYLWESTER Sylwestra Sebastiana 31	1